

drabbrikam

Nevopan palla marro buttipa dran Frantzwagner kettanepa

Fosterbarn, Fighter & Föreläsare

Trots en uppväxt som man förr skulle tro ledde mot misslyckanden lyckades resandetejejen Rebecca finna styrka och till slut hamna överst på pallen som vinnare.

Läs Rebeccas gripande historia.

Sid 3 - 6

Resandeflickan i Pravda

Den 8 oktober 1961 kunde publicerade den sovjetiska tidningen Pravda ett foto av en svensk resandeflicka.

Läs om historien bakom detta.

Sid 16 - 17

"Stor-Johans" anor

Den legendariske resanden "Stor-Johans" anor har länge varit föremål för spekulationer. Var och när han föddes har hittills varit okänt, men nu har vi äntligen fått svar på gåtan. Tack vare Sebastian Casinge.

Läs vad Sebastian Casinge berättar om "Stor-Johans" tid i Sverige och hans anor.

Läs mer på sidan 7 - 13

Även i detta nummer:

Sid 2 - Nevopan - Nyheter

Sid 14-15 - Vad är romani-språket? Artikelserie - av Jon Pettersson

Sid 18 - Om Frantzwagner sällskapet

Nevopan Nyheter

Årsmötet den 25 mars

Söndagen den 25 mars höll vi vårt årsmöte i Helsingborg. Deltagandet var gott och styrelsen höll en omfattande redogörelse för det gångna årets.

Kort sammandraget har vi under år 2017 startat totalt fyra projekt, tre under våren och ett innan årsskiftet. Deltagarantalet har varit som enligt förväntan och våra kvalitetsmål enligt våra projektplaner har uppnåtts. Projekten som startades under våren är språkprojektet Lavengro som är en genomgång och modernisering av ett par tidigare utgivna ordlistor på svensk romani. Projektet är på väg att avslutas i detta nu. Två av projekten är slutförda, redovisade till bidragsgivarna, Region Halland och Kulturrådet, och godkända. Projektet Resanderomskt urbant kulturarv i stadsdelen Valhalla, startades strax före årsskiftet och löper på bra.

Årsmötet behandlade även årets kommande arbete och diskussioner fördes runt hur vi ska utveckla Drabbrikan och i vilken utsträckning vi ska vara synliga utåt. Vi beslutade enhälligt av vi fortsätter liksom tidigare och är återhållsamma med vår exponering.

Diskussioner uppstod rörande styrelseuppdragets innebörd. Efter redovisning av styrelsens nedlagda tid, storleken på uppburna ersättningar och genomgång av 2017 års, samt för sakens skull 2016 års, verksamhetsrapport. Därefter hölls omröstning varvid sittande styrelse omvaldes enhälligt samt beviljades ansvarsfrihet för år 2017 av stämman.

Vår ekonomiska ställning är god då vi saknar skulder. De samlade ekonomiska tillgångar är ringa, men vi fick under vecka 12 besked om att vi får ett mindre statsbidrag som stöd för verksamhetsåret 2018.

/ Styrelsen

Utredningen om romskt center

Regeringens tillsatta utredning, som leddes av Charlotta Wickman hade slutdatum den 15 februari 2018. Utredarna åkte runt i Sverige och höll fyra så kallade stormöten med personer från minoriteten romer. Utifrån den information vi tagit del av och det som gått att följa i media, exempelvis Sveriges radios - Radio Romano, var deltagandet katastrofalt lågt.

De flesta personer inom minoriteten romer som vi varit i kontakt med är starka motståndare till det som många själva föraktfullt kommit att kalla "zigenar-myndigheten". När vi talat om saken med personer ur majoritetsbefolkningen tror de knappt sina öron när de hör talas om en romsk myndighet. Följdfrågan blir ingalunda överraskande, - "När ska vi då myndigheter för folk från Asien, Sydamerika, Mellanöstern och Afrika? "

Många har väntat spánt på att höra vad utredningen föreslår, men nu har det blivit fullständig tystnad.

Vår ordförande tog kontakt med utredaren Charlotta Wickman för att förhöra sig om vad utredningen lett till och vad som nu händer. Utifrån ett kort telefonsamtal fick vi veta att utredningens förslag inte är en offentlig handling, utan ett internt arbetsdokument som behandlas inom regeringskansliet. Arbetet ska leda till ett förslag som sedan ska ut på remiss. Vilket förslaget är känner vi inte till. Vi menar dock att hela förfarandet är djupt oroande. Inte minst då ärendet nu behandlas i det fördolda.

Om inte förr står det nu fullständigt klart att majoritetssamhället högsta organ, regeringen, inte gör avkall på sin maktutövning i frågan utan begagnar sig av sin totalitära beslutsrätt. Något självbestämmande för den romska minoriteten verkar det inte bli frågan om. Ordningen medför att man knappast kan undslippa ordet diktatur ploppar upp i ens tankar.

/Styrelsen

Fosterbarn, fighter och föreläsare

I fjol våras kom min fru hem från sitt arbete och berättade att hennes kollega Rebecca också var resande. De två arbetskollegerna blev fort goda vänner. En dag i somras deltog min fru vid en utbildning där Rebecca föreläste. I föreläsningen berättade hon om sitt liv och jag fick höra att hennes uppväxt varit fruktansvärd. En tid därpå träffade jag Rebecca för första gången och precis som det ofta är för oss resande så kändes det som att jag känt henne mycket länge. När vi sedan har mötts har hon berättat kort om händelser från sin uppväxt. En dag frågade jag henne om jag kunde få intervjua och skriva om henne här i Drabbrikan och glädjande nog tackade hon ja.

Det är en solig, men kall, dag i mitten på mars när Rebecca kommer hem till oss för en intervju. Köksbordet är dukat med mossta-kaben, rakt översatt till kaffe-mat, som närmst kan liknas vid ett smörgåsbord. Bland de flesta resande jag känner är det fortfarande ett naturligt inslag när man får besök, trots att det härrör från en tid då man ständigt reste kring och då duger inte kaffe och kakor. Vi sätter oss till bords och börjar att ta för oss av mat och kaffe. Vi börjar först att småprata om allt möjligt, men efter ett tag glider vi in på hennes livs historia.

Rebecca föddes i mitten på åttiotalet i Västergötland/Göteborg-regionen. Hennes far finns inte med i bilden, så mamman är ensamstående. I miljön som Rebecca växer upp i får hon uppleva flera saker som inget barn borde få uppleva, någonsin. Hon berättar om en uppväxt som präglas av våld, missbruk och social utsatthet. Rebecca berättar att ett av hennes första minnen är att mamman knuffar in henne i en byrå. Av skadorna hon får måste de uppsöka sjukhus. Hon minns hur mamma övertalar henne att säga att hon fallit och slagit sig i trappan. Mamman var livrädd att socialtjänsten annars skulle komma och ta hennes barn. När detta utspelar sig är Rebecca tre år gammal och hon gör som mamma säger.

Privat foto

Uppväxten försätter i en miljö fylld av våld och missbruk. Rebecca beskriver hur socialtjänsten konstant är inkopplade under hennes uppväxt, men av någon anledning får hon och systemet ständigt komma tillbaka till mamma. Efter att ha begärt ut och gått igenom hela sin akt kan Rebecca konstatera hur socialtjänsten brustit, gång efter gång. Hon och systemet blir placerade i flera olika familjehem, jourhem och barnhem. Innan Rebecca har hunnit fylla tio år har hon varit placerad över 10 gånger. Ibland har de bara placerats över helgerna och ibland under längre perioder. Första gången hon blev placerad var hon 4 år gammal och då hade hennes mamma själv lämnat Rebecca och hennes ettåriga lillasyster på socialsocialtjänstens kontor. Mamman orkade då inte med att ta hand om sina barn, men det var bara en tidsfråga innan hon begärde hem barnen igen. Eftersom placeringarna var frivilliga fick syskonen komma hem till mamma igen.

Privat foto

När Rebecca är åtta år gammal blir hon vittne till hur hennes mamma blir grovt misshandlad och våldtagen. Rebecca visste genast vad hon behövde göra. Det satt liksom i ryggmärgen på henne, för hon hade ju upplevt våld så många gånger förr. Hon springer upp för trappan i huset och väcker lillasyster, tillsammans springer de mitt i natten till närmsta granne. Det är över en kilometer dit. Hennes berättelse slutar med att de kommer dit och bankar på dörren. Det är inte helt lätt att ta in det Rebecca berättar. Jag reser mig och hämtar lite mer kaffe, sen byter vi spår. Jag frågar henne om hur skolgången fungerade, med tanke på det hon fick uppleva. Hon berättar att hon särskilt minns att andra barn klagade på skolmaten, men själv vräkte hon i sig så mycket hon kunde. På grund av familjens socialt utsatta situation

fanns det inte alltid mat hemma. I skolan passade hon på att äta sig mätt, för hon visste nämligen vad hunger var. Hon berättar om en av sina lyckliga minnen, när hennes moster kom hem med två fulla kassar med mat.

- Det fanns O'boy och Hönökaka och allt möjligt däri, säger hon och det lyser om henne när hon berättar om det. Varför är nog omöjligt för många av oss att förstå. Ovissheten om att inte veta när man kunde få mat resulterade i ätstörningar och Rebecca blev överviktig.

I 14-årsåldern vågade Rebecca till slut berätta om hur de hade det hemma och hon blev Rebecca fosterhemsplacerad hos sin moster. Rebecca var tacksam för mosterns försök, men hon säger samtidigt att det inte var en bra lösning. Kopplingen till mamman fanns där och det ställde till en hel del problem. Det blev en massa bråk och hotfulla situationer. I 15-årsåldern fick hon en kontaktfamilj som kom att spela en avgörande roll för Rebecca. Tidigare hade hon haft dålig erfarenhet av kontaktfamiljer och fosterhem. En kontaktfamilj som hon haft några år tidigare, och som hon fäst sig vid, hade sagt upp hennes plats. Då på grund av att de inte tyckte att de fick tillräcklig ekonomisk ersättning för att de tog hand om henne. I början av placeringen fick de den högsta möjliga ersättningen. Då ansåg nämligen socialtjänsten att Rebecca var väldigt svårhanterlig. När man sedan omprövade ärendet mådde Rebecca bättre och var stabilare, vilket resulterade i att kontaktfamiljen nu skulle få en lägre ersättning. De sa åt Rebecca att inte ta det personligt, då det bara var en principsak. När jag hör det så kokar det till i blodet på mig.

- Den nya kontaktfamiljen jag sedan fick tog emot mig som sitt eget barn och mötte mig med ovillkorlig kärlek, säger Rebecca. Det var sedan tänkt att Rebecca skulle bli placerad och flytta till familjen, men precis när detta skulle ske fick hon en ny socialsekreterare och då ändrade socialtjänsten bedömning. Man ansåg det nu inte längre som lämpligt att flytta på en tonåring. Kontaktfamiljen sade till Rebecca att detta var det bästa som kunde hänt, för nu kunde de visa henne att de älskade henne ändå, oavsett pengar. De sa att hon var en del i deras familj och så skulle det förbli. Hon fortsatte att umgås med dem och sov över hemma hos dem så ofta hon kunde.

- De lade ner ofantligt mycket energi på att få in mig i sociala sammanhang och att stärka mig, för på den tiden var jag nästan folkskygg, säger Rebecca.

Något annat som Rebecca beskriver har hjälpt henne hantera sin tuffa uppväxt är boxningen. När Rebecca är i 17-årsåldern är hon överviktig och har mycket dålig

kondition. En kompis tar med henne på boxningsträning i en nyöppnad grupp för tjejer.

- Efter att ha hoppat hoppprep i 2 minuter höll jag på att kräkas och slutade tvärt, berättar hon. Kompisen mutade henne med att hon skulle få tjugo chokladkakor om hon klarade av att träna i två veckor. Rebecca kunde inte tacka nej till chokladen och fortsatte. Hon berättar att det visade sig att hon hade en naturlig talang för boxning och blev fast. Efter ett tag var det inte så många tjejer kvar och då fick hon boxas i killgruppen. En dag fick jag komma upp och sparras mot en kille som var en riktig pina. - Han var elak och jävlig mot allt och alla, men jag spöade skiten ur honom, säger hon med ett stort leende på läpparna. Han slutade boxas. Rebecca fortsatte och började så småningom att tävla och vann flera mästerskap och turneringar. Boxningen medförde en livsavgörande förändring i hennes personliga utveckling. Uppväxten som präglats av otrygghet, med psykiskt och fysiskt våld, hade gett henne en känsla av osäkerhet och vanmakt. Genom boxningen ökade hennes självkänsla. Hon kunde försvara sig och kände för första gången att hon fick makt över sitt eget liv. Det var något hon aldrig förr haft.

Privat foto

Efter ett par år flyttar hon till Göteborg där hon får arbete och börjar att boxas för Redbergslids boxningsklubb. Hon testar även på kampsporter som thai-boxning och kick-boxning, men de är inget hon fastnar för. Livet flyter på, men plötsligt glider Rebecca in i en depression som fylls av panikångest, mardrömmar och hallucinationer. Året är 2007. Under tiden i Göteborg har mycket av minnena från uppväxten hunnit ifatt Rebecca. En natt vid 4-tiden ringer hon sin kontaktfamilj i Alingsås. De förstår att hon har brutit ihop totalt och sätter sig omedelbart i bilen och kör till Göteborg. De hämtar hem Rebecca till Alingsås och hon stannar hos dem i ett halvår. Under tiden repar hon sig successivt men när hennes tre år yngre lillasyster 2010 dör i en överdos blir det för mycket. Familjen hjälper och stöttar henne ofantligt

mycket, men till slut börjar Rebecca att gå till en psykolog. Det visar sig att hon bär på starka skuld känslor över systemens död och de tår på henne oerhört mycket. Hon får stöd och hjälp att bearbeta sig själv och de tankar och känslor som sliter på henne inifrån.

I ett försök att fly från livet i Sverige och depressionen flyttar Rebecca till Australien. - När jag kommer dit så ligger jag bara och gråter i flera dagar. Jag tänkte - Vad har jag gjort?, säger hon. Hon kommer till insikt att Australien-flytten är en flykt från sina släktingar och alla problem. Samtidigt kommer hon till insikt att hon inte kan fly från sig själv och det hon bär inom sig, hur mycket hon än försöker. Vistelsen i Australien varar i ett år. Hon bor i Brisbane och utbildar sig till personlig tränare och fortsätter boxas. Under året vinner hon Queensland-mästerskapet i boxning för damer i sin viktclass. Boxningskarriären ser lovande ut, men när hon ådrar sig en ryggskada kan hon inte fortsätta.

Privat foto

Rebecca funderar nu på vad hon ska göra och en väninna säger till henne att hon borde bli socionom. Efter en tids fundering söker hon in till högskolan och blir antagen på Campus i Helsingborg, som är en del av Lunds Universitet. Flytten går till Helsingborg, där hennes tidigare stödfamilj köper en lägenhet åt henne. Sedan årsskiftet 2011-2012 har de adopterat Rebecca. Adoptionserbjudandet kom en tid efter att hon återvänt från Australien och beslutet tog henne 6 månader att fatta. Hon var då 26 år fyllda. Priset blev att hennes biologiska familj, som hon uttrycker sig, vände henne ryggen. - Vinsten var istället att jag fick en familj som lärt mig att tro på mig själv och att ha en positivare livssyn och att kunna älska mig själv. Det har gett mig en slags inre frid, säger hon. Av hennes berättelse slås jag av vördnad för den familj som helt osjälviskt tagit in en utomstående människa och gett henne allt de kunnat. Hur hade det gått för henne om de inte fanns?

På socionomutbildningen träffar Rebecca på många olika föreläsare som utbildar högskolestudenterna om socialt arbete och social utsatthet. - Jag blev så frustrerad och förbannad, för de hade inte en aning om vad de talade om, berättar hon. Det blev flera diskussioner men högskolelärarna var fullständigt oemottagliga för en annan bild än den de själva presenterade, säger hon vidare. Under sin praktik på socialförvaltningen i Helsingborg fick hon en chef som lät henne föreläsa för personalen. Rebecca hade nu återigen börjat att gå igenom sin dokumentation och med sin egen utbildning kunde hon analysera och värdera dess innehåll på ett annat sätt än tidigare. Hur hade man egentligen behandlat hennes ärenden? Hon hittade väldigt många brister, både i sin dokumentation och i socialtjänstens agerande. Ett sådant tillfälle var då Rebecca och hennes tre år yngre syster bråkade i ett familjehem. Rebecca sade då till socialsekreteraren att hon hade lust att döda lillasystern. Utan att fråga Rebecca vad hon egentligen menade så tolkade socialsekreteraren henne bokstavligen och omplacerade lillasystern i ett HVB-hem. Där blev hon utsatt för de övergrepp som senare ledde till hennes senare missbruk och överdos, berättar Rebecca.

Idag är Rebeccas föreläsning ett stående inslag i Kommunförbundet Skånes introduceringsutbildning för nyanställda socialsekreterare. Baserat på erfarenheterna från sin egen uppväxt och den omfattande dokumentation som finns har hon unika möjligheter att se sitt liv ur olika perspektiv, vilket jag inte tror så många har. I sina föreläsningar och utbildningar poängterar hon bl.a. vikten av formuleringar i dokumentation. Den klient man skriver om kommer sedan få tillgång till handlingarna och då är det viktigt vad och hur man väljer att skriva. Och verkligen överväga om det är värt att skriva vissa saker om det riskerar att få negativa följder för klienten, säger hon. Hon berättar själv om saker hon läst i sin dokumentation där hon själv haft en helt annan upplevelse av vad som hänt, samt om ord skrivna om henne som sårat. Bland annat att det i en BUP-utredning från när hon var i 8 årsåldern står att *läsa; rädd för att bli övergiven, är inställsam, tillmötesgående och foglig på ett överdrivet sätt. Gör allt för att alltid vara alla andra till lags.*

Hon understryker att dokumentation framförallt måste göras på ett rättssäker sätt men också med hänsyn till klienten. Med sin egen utbildning i bagaget har hon också kunnat reflektera över sin uppväxtmiljö. När vi talar vidare om just detta så glider samtalet in på vår folkgrupps historia i Sverige. Liksom många andra resande är 1900-talets särskilda "tattarpolitik" relativt okänd för Rebecca. Hon känner sedan tidigare till rasbiologin och steriliseringar, men inte hur det slog igenom på djupet. Att vi fått kontakt har lett

till att hon fått veta mer, säger hon.

Då kunskapsspridning är en av grundpelarna i sällskapet är det glädjande att höra. När jag berättar vidare så reflekterar hon direkt över sin egen familj och deras förhållningssätt mot hur man framställde sig själva. - Hos oss hette det att vi var Valloner och som barn tänkte man ju inte på det alls, som du förstår, säger hon. Ja, vem tänker på om man är Vallon eller inte när man varken har mat eller ström, tänker jag. Rebeccas mamma har berättat för henne att romani var förbjudet att tala. Några äldre gjorde det ibland och även några kusiner och deras familjer, berättar hon. I vårt samtal blir det så tydligt att konsekvenserna från 1900-talets "tattarpolitik" sträcker sig ända fram till idag. Man talar vanligtvis om det sociala arvet och vi är båda välbekanta med vad det innefattar, men för oss handlar det ingalunda enbart om social problematik som arv. Samtalet fokuserar på orsakerna till varför det blivit som det blivit och Rebecca säger nu att hon alltså känt att hon saknat något och att hon känt en tomhet inom sig. På senare tid har hon kunnat härleda tomheten till frågan - Vem är jag? Hon berättar av hennes vänner ofta sagt att hon är "osvensk" och att hon funderat mycket över vad de menar. Sedan vi kommit i kontakt har jag genom sällskapet hjälpt henne till att få bättre insikt i hennes egen bakgrund. Före det att vi fått kontakt hade hon själv tagit ett DNA-test, vilket jag själv också gjort. I jämförelser har vi kunnat se att vi båda har ärvt samma fragment av DNA från en gemensam anfader. Dock vet vi inte än vem denna anfader var och när han levde, men vi kan konstatera att det rör sig om samma man. Inom sällskapet har vi också hjälpt Rebecca med geologisk forskning för att hon ska få större vetskap om sin bakgrund. Hennes anfader visade sig vara resande

Privat foto

som främst höll till i Skåne och i Danmark, liksom många av mina. Rebecca säger själv att dessa nya insikter sakta fyller det tomrum som alltid funnits inom henne.

Trots våra olika livserfarenheter har vi saker som påminner om vartannat. En del av detta har jag svårt att koppla till något annat än det kollektiva trauma som jag menar att vi resande bär på. Rebecca berättar om något paradoxalt i sammanhanget. I min familj fanns en uttalad skräck för socialtjänsten och att de skulle ta barnen för att vi var "tattare", säger hon. Ändå hade de nästan konstant kontakt med socialtjänsten.

Privat foto

Trots alla tråkigheter som hänt Rebecca så är hon otroligt stark och driven. Hon är en riktig vinnare. Idag är hon gift och har en mycket god livssituation. För närvarande arbetar hon inom frivården och på fritiden är hon dels aktiv som boxningstränare i Helsingborgs boxningsklubb samtidigt som hon rider och sjunger i kyrkokör. Trots att det är svårt att föreställa sig att Rebecca har någon tid till annat så är hon dessutom en flitigt anlitad utbildare och föreläsare. För dig som vill läsa mer om Rebecca eller få kontakt med henne så finner du henne på rebeccasvensson.com.

/ Jon Pettersson

Karl Johan Algot Löfgren - "Stor-Johan"

- hans ursprung och tid i Sverige

Bild: https://lokalhistoriewiki.no/wiki/Fil:Karl_Johan_Fredriksen_-_Stor-Johan.JPG

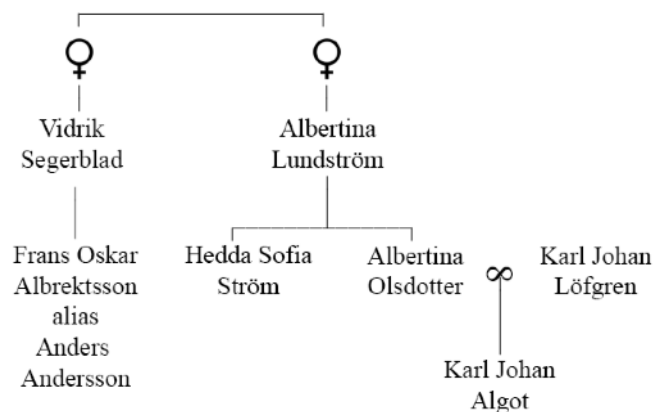
Den närmast legendariske norske resanden Karl Johan Fredriksen - "Stor-Johan" - lämnade inga klara besked om sin bakgrund och frågan om hans ursprung har varit omdebatterad alltsedan hans död 1946. Någon enighet om vilka som var hans föräldrar har aldrig uppnåtts, mycket p.g.a. att någon dopnotis aldrig har hittats. Olika teorier har framförts, allt från att han skulle ha varit prästson till att hans föräldrar skulle ha tillhört någon känd namngiven resandesläkt. Med utgångspunkt i ett par uppgifter som han själv gav om sin barndom så tror jag att han kan identifieras som ett barn som föddes 1850 i Hedemora i en mellansvensk resandefamilj.

Det är känt att "Stor-Johan" förutom "Fredriksen" även kallade sig "Löfgren" och att han var född i Sverige någon gång runt 1850. Vid ett tillfälle nämns att hans föräldrar skulle ha hetat "Hella Sofie" och "Karl Gustav", vid ett annat sägs att han skulle ha tagits om hand av en moster eller en faster samt att han aldrig skulle ha träffat sin far. En annan pusselbit är uppgiften att hans mor skulle ha avlidit när han var tre år gammal. Tack vare forskning utförd av ättlingar till "Stor-Johan" så är det i norska källor belagt att hans fullständiga namn var Karl Johan Algot - det ovanliga namnet "Algot" bar även ett av hans många barn.

Nu till februari år 1852 och byn Nibbelåsen i Norbergs socken i Västmanland. Några kringvandrande personer anlände till byn och fick husrum för natten. Detta var i sig inget ovanligt, men byborna såg att främlingarna hade en plånbok i sin ägo vilket väckte misstankar. Länsman tillkallades och passen kontrollerades - på denna tid rådde inrikes passtvang - och man fann att giltiga dokument saknades. Personerna häktades och i samband med det försökte en ung pojke i sällskapet lägga en plånbok i en eld som brann i det rum de befann sig.

Länsmannen förhörde de häktade personerna. En äldre, mycket kortvuxen, kvinna sa sig heta Albertina Lundström, hon hade bruna ögon och fast hon var drygt 60 var hennes hår ännu svart. Förmodligen snusade hon eftersom hon på sina vandringar bar med sig en snusdosa. Albertina sa sig vara hemma i Smedstorp i Järlåsa socken i Uppsala län. Med sig hade hon sina två döttrar, den äldre dottern var knappt 30 år gammal och hette Albertina Kristina Olsdotter. Liksom sin mor var hon kortvuxen, hade mörkbrunt hår och bruna ögon. Hennes yngre syster Hedda Sofia Ström var längre än de övriga, ca 160 cm hög, hade bruna ögon och ljusbrunt hår. Hon var omkring 15 år gammal.

De tre kvinnorna bar även med sig ett 14 månader gammalt barn på sin vandring. Hans namn var Karl Johan Algot och var den äldsta dotterns son. Den pojke som försökt lägga plånboken i elden var 12 år gammal och sa att han hette Anders Andersson och var från Högsjö socken i Ångermanland.

Släktskap mellan personerna på Hedemora marknad 1852

Efter förhöret skickades de häktade med fotbojor på fångskjuts till Västerås slott. Där konstaterade man att plånboken nog var stulen på den nyligen avslutade marknaden i Hedemora. I nya förhör berättade Anders Andersson att hans far var vävskedsbindare i Högsjö socken och att han blivit "lockad och tubbad" av en "skojare vid namn Löfgren" att följa med till Hedemora marknad. Där hade han i ett portluder hittat en plånbok med en

skuldsedel i. När han sedan av en slump träffade Albertina Lundström och hennes döttrar i deras nattkvarter nära staden hade han visat dem plånboken. Han hade sedan skilts från dem liksom från Löfgren och ensam begivit sig mot Norberg där han på nytt stött ihop med Albertina Lundströms sällskap. Albertina Lundström och hennes döttrar berättade att de varit i Hedemora för att besöka släktingar och bekanta men att de inte visste något om stölden.

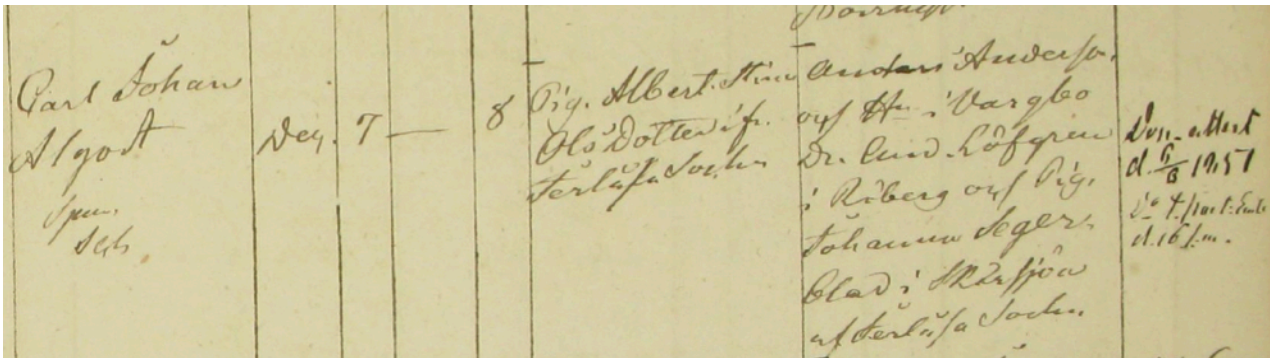
Eftersom Hedemora hör till Kopparbergs län sändes de allesammans till Falun. Man försökte samtidigt få fram mer information om vilka de häktade egentligen var. Väl framkomna i Falun hade myndigheterna förstått att "Anders Andersson från Högsjö" var en falsk identitet. Men uppgifterna var inte tagna ur luften: de anspelar på den kände resanden Andreas Ros/Palm/Törneros (1791-1855) som hade anknytning till Högsjö socken. Det riktiga namnet på den unge gossen var Frans Oskar Albrektsson. Han var son till valackaren Vidrik Segerblad och Helena Sofia Kihlström i Sigtuna. Gamla Albertina Lundström var hans fars kusin. Albertina å sin sida berättade att hon var född i Östhammar 1791 och att hon och hennes döttrar hade sin hemvist hos brorsönerna Lovisin och Fredrik Lundström i Järlåsa. Hennes dotterson Karl Johan Algot var född den 14 december 1850 och fadern var Karl Johan "Kalle" Löfgren som varit med på marknaden i Hedemora - uppenbarligen identisk med den "skojare Löfgren" som Albrektsson berättat om tidigare. Den yngre systemen Hedda Sofia Ström sa att hon var född i Bälinge socken och dotter till korgbindaren Johannes Ström.

Myndigheterna bestämde att rådhusrätten i Hedemora skulle påbörja en rannsaking om plånboken eftersom man antog att den var stulen. De misstänkta återfördes till Falu länshäkte men lille Karl Johan Algot utackorderades till en kvinna i Falun.

Undan för undan började skrivelser anlända om de häktade personerna. Kyrkoherden i Järlåsa meddelade att varken Albertina Lundström eller hennes döttrar fanns i kyrkböckerna för de senaste 22 åren. Kyrkoherden hade funnit Albertina skriven som piga hos sin bror i Smedstorp något år på 1820-talet, men ingen anteckning fanns om varifrån hon kommit eller var hon flyttat, inte heller om hennes kristendomskunskap eller nattvardsgång. Men kyrkoherden kunde dock upplysa om att man från Hedemora mottagit en dopattest om att en Albertina Olsdotter fött en son där den 7 december 1850 med namnet Karl Johan Algot. Järlåsas kyrkoherde avslutade sitt brev: "I öfrigt må nämnas, att ofvanskrefne qvinnspersoner på sednare åren väl någon gång strukit igenom socknen, för att hälsa på sina härstädes boende släktingar, men ej varit här boende eller ens vistats för en kortare tid."

Det ska i sammanhanget nämnas att i Järlåsa socken låg Lingonbacka pappersbruk till vilket en mängd resande var knutna som lumpsamlare vid denna tid. Detta var så pass känt att öknamnet "Järlåsa skojare" användes nedsättande om sockenborna i Järlåsa i allmänhet.

Den 20 mars hölls rannsaking i Hedemora rådhusrätt om den stulna plånboken. Albrektsson erkände att han på torget den 6 februari sett en plånbok skymta fram ur en ficka. Han hade stulit den, bränt breven som låg i men sparat en skuldsedel. Albertina Lundström fortsatte att förneka all delaktighet i detta liksom kännedom om stölden.

Karl Johan Algots födelsenotis från Hedemora. Bland vittnena står såväl lokalbor från Vargbo som Albertinas släkting Johanna Segerblad.

Rättegången blev kort: Albrektsson dömdes skyldig: som minderårig blev straffet att han skulle agas med ris. Någon dag senare skickades han hem till Stockholms län medan Albertina Lundström och hennes döttrar sändes till Uppsala, nu återförenade med lille Karl Johan Algot igen. Tanken var väl att de skulle bege sig till Järlåsa, men där blev de inte kvar utan de häktades på nytt i Haraker i maj samma år för olovligt kringstrykande och tiggeri.

Som vi ser skrevs Karl Johan Algots in i födelseboken i Hedemora landsförsamling. Men det var vid den här tiden inte ovanligt att resande bara fick en lös attest i handen när deras barn döptes på genomfart i någon socken. Det brukar sägas att det var ett sätt för församlingarna att undvika framtida utgifter för fattigvård. Men socknarna var också skyldiga att betala för fångtransporter och begravningar av församlingsbor som påträffades utanför socknen och sådana krav på ersättningar gav upphov till en hel del byråkratisk brevväxling.

En sådan korrespondens inleddes i och med att en kvinna vid namn Stina Lundström avled i Vittinge den 22 december 1854, inte långt ifrån Järlåsa. I dödboken saknas hennes namn, men tack vare denna brevväxling känner vi till hennes död. Kvinnan var inte okänd på orten: man visste att hon var dotter till kringstrykande Albertina Lundström som varit i Stina Lundströms sällskap tillsammans med en syster till den avlidne. Man kände även till att Albertina hade släktingar i Järlåsa. Albertinas brorson Fredrik Lundström och hans hustru Anna Greta Almin förhörde därför och berättade att den avlidna hette Albertina och var född i Hedesunda församling, att hon av modern hade kallats "Tina" för att skilja mor från dotter och att "Tina" i dagligt tal med tiden förvandlats till "Stina". Det var alltså Karl Johan Algots mor som hade dött i Vittinge. Hon blev 29 år gammal.

"Stor-Johans" uppgift att hans mor skulle ha avlidit när han var tre år gammal är alltså riktig. Säkerligen togs Karl Johan Algots därefter om hand av sin mormor och mostern Hedda Sofia Ström. För ett par år senare finner vi dem alla tre tillsammans på en fångskjuts från Örebro mot Uppsala efter att ha gripits för passlöst kringstrykande. Karl Johan Algots kallas här uttryckligen Hedda Sofia Ströms systerson. Hedda Sofia hade nu även med sig sin fyraåriga

dotter Emma Sofia Fredriksson. Namnet tyder på att Hedda Sofia vid denna tid hade slagit sig samman med korgmakaren Karl Gustaf Fredriksen med vilken hon skulle få många barn. Jag håller det för troligt att detta par under långa perioder agerade som "Stor-Johans" styvföräldrar. Det är då inte märkligt att han som vuxen använde sig av namnet "Fredriksen". Och det är heller inte förvånande att det har hävdats att "Stor-Johan" skulle vara son till detta par.

Jag har stött på "Stor-Johan" ytterligare en gång i svenska källor. I september 1878 förhöordes nämligen i Falun kopparslagaren Karl Johan Löfgren efter att han och hans familj hade häktats i Leksand för lösdriveri och tiggeri. Karl Johan Löfgren berättade att han var 28 år gammal och född i Vargbo by i Hedemora socken. Uppgifterna överensstämmer som vi ser helt med Karl Johan Algots födelsenotis 1850.

Med sig hade Löfgren ogifta Lena Ulrika Karlsdotter född i Dalby socken, dvs "Stor-Johans" hustru med samma namn. Tillsammans med dem följde tre barn: Karl Fredrik född den 19 oktober 1868 i Torsåker, Gustaf Vilhelm född den 3 september 1871 i Norberg och Johan Axel Algot född den 15 januari 1876 i Åre (inget av barnen återfinns i respektive församlings födelsebok; Karl Fredrik var av allt att döma Lena Ulrikas son i en tidigare relation). Efter förhöret släpptes familjen med föreläggande att skaffa sig sysselsättning.

Men "Stor-Johans" familj reste inte ensam. Även mostern Hedda Sofia Ström hade häktats vid samma tillfälle tillsammans med mannen Karl Gustaf Fredriksen och barnen Hedda Matilda, Karl Otto, Johanna Lovisa, Amanda Alexina, Frans Oskar, Vilhelm Sivert och Alfred Teodor. Äldsta dottern Hedda Matilda hade dessutom med sig sin dotter Sofia Vilhelmina så sammanlagt var det 15 personer som befann sig på vandring. Trots att Fredriksen var norsk undersåte hade denna familj under flera års tid rest omkring i Sverige och redan i april häktats för obehörigt kringstrykande. De hade då uppmanats att återvända till Norge men så hade inte skett. Då de inte hade medel till sin försörjning och nu häktats igen så skickades de med fångskjuts genom Lima och Västerdalarna mot norska gränsen.

Avslutningsvis några ord om "Stor-Johans" föräldrar och de släkter de tillhörde. "Stor-Johans" far Karl Johan Löfgren blev inte häktad i samband med rättegången i Hedemora, trots att han var på marknaden och nämns i protokollen. Men han har ändå lämnat spår efter sig eftersom han kort efter marknaden häktades som passlös i Sala. Han hade blå ögon, ljus hår och var knappt 169 cm lång. Eftersom han sa sig vara hemma i Järlåsa skickades han snart vidare från Västerås till Uppsala. Han avled så småningom på fattiggården i Ockelbo 1912 men var född i Stora Tuna 1825 som son till glas- och porslinsföraren, valackaren, hästhandlaren och lumpsamlaren Johan Peter Löfgren och Britta Katarina Löfgren. Föräldrarna var kusiner. Johan Peter Löfgren - som ska ha blivit ihjälslagen i Ockelboskogen på 1840-talet - var i sin tur son till glas- och porslinsföraren, hästhandlaren och borgaren i Öregrund Erik Löfgren och Anna Katarina Ramström.

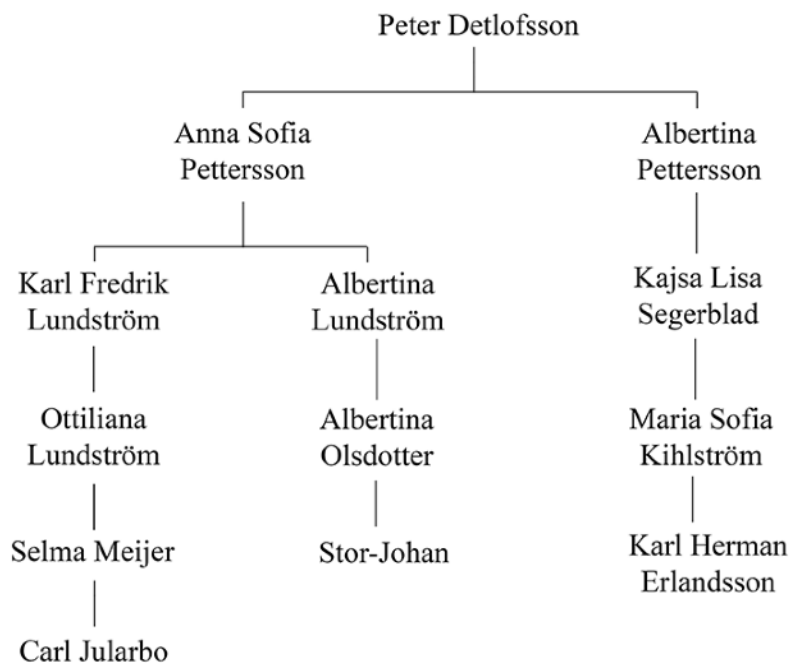

"Stor-Johans" farmor Britta Katarina Löfgren var dotter till glas- och porslinsföraren samt borgaren i Östhammar Lars Löfgren och Anna Sofia Åman.

Från sin födelse togs "Stor-Johan" om hand av sin mors släkt och det är oklart om han hade någon kontakt med sin far. Hans morfar är okänd men i förhørsanteckningar 1852 finns några kryptiska uppgifter om att denne skulle vara "Gabriel Berg Nils Olsson" och att Nils Olsson var gardist.

"Stor-Johans" släktskap med spelmännen Karl Herman Erlandsson och Carl Jularbo via den kände resandeanfadern Peter Detlofsen.

Helt säkert är i alla fall att "Stor-Johans" mormor var gamla Albertina Lundström. Hon fortsatte sina vandringar till en dag strax före jul nödåret 1867 när hon hittades ihjälfrusen mellan byarna Sjugare och Bergsäng i Leksands socken. Hon var då 76 år gammal och ansågs fortfarande ha sin hemvist i Järlåsa. Albertina var dotter till glas- och porslinsföraren, valackaren och borgaren i Östhammar Fredrik Lundström och hans hustru Anna Sofia Pettersson Detlofsson, bägge av kända mellansvenska resandesläkter.

Sist men inte minst kan konstateras att flera av uppgifterna som varit kända sedan tidigare om "Stor-Johan" har visat sig stämma. Hans fadersnamn var Löfgren, hans mor dog när han var tre år gammal, de uppgivna föräldrarna "Hella Sofie" och "Karl Gustav" var i själva verket namnet på hans styvföräldrar och mostern Hedda Sofie Ström var den "tante" som tog om hand om honom som barn.

"Stor-Johan" var heller aldrig helt bortglömd i den muntliga traditionen bland sina svenska släktingar. I arbetet med denna text talade jag med en man född 1944 som är barnbarns barn till Karl Johan Löfgren, "Stor-Johans" far. Han berättade att en äldre släkting en gång sagt att Löfgren skulle ha haft ytterligare en son i en annan relation vilken gav sig av till Norge. Sonen i fråga kallades "Stor-Johan".

/ Sebastian Casinge

Källor:

Liv Borge, "Karl Johan Fredriksen", i *Norsk biografisk lexikon*

"Slektstreet falt endelig på plass", i *Glåmdalen* den 21 januari 2016

Otryckta källor:

Hedemora rådhusrätt, AIA:48 och Fla:35

Hedemora församling, CI:12

Kopparbergs landskansli, Ale:2, Allla: 109

Kriminalvårdsanstalten i Falun, D2aa:21

Kriminalvårdsanstalten i Gävle, DIIIda:8

Kriminalvårdsanstalten i Uppsala D2a:11, D2a:18

Kriminalvårdsanstalten i Örebro, DIIla:40

Sala stadshäkte vol 191

Västmanlands landskansli II, Ala:2, Ala:8

Internet:

<https://no.wikipedia.org/wiki/Stor-Johan>

Vad är romanispråket?

Om svensk romanis sammanflätning med svenska språket

Romani chib med dess 60-tal varieteter och dialekter har ursprungligen uppstått långt från Sverige. Hur de genom historien utvecklats högst skiftande. Sedan våra förfäder invandrade till Sverige, för flera hundra år sedan, har den romani som talats här sammanflätats med det svenska språket. Utvecklingen från en äldre form av romani till den romani vi känner idag skedde med stor sannolikhet under tidsrymd som innefattar en eller två generationer. Anledningarna är flera och allt skedde under 1800-talet.

Internationellt sett så finns det ett flera lingvister som forskar på romani chib och dess varieteter och dialekter. De är själv inte överens om man ska tala om varieteter av romani eller dialekter, så jag lämnar det därhän. Enligt min uppfattning så tycks forskningen främst fokusera på olika delar av ords ljud eller böjningar tillsammans med förändringar i grammatiken och dess funktioner. Fokus ligger på ett begränsat antal varieteter eller dialekter. Forskningen är oftast intressant att följa och det har jag gjort i många år nu. En sak har då slagit mig. Jag uppfattar det som att språkforskare ofta utgår från att romani talas och utvecklas inom en isolerad miljö, vilken form de än månne vara. Liksom att språket utvecklas inom denna slutna miljö, ungefär som i ett akvarium. Måhända kan det vara så i något fall, trots att jag har svårt att tänka mig dess existens. När jag själv tittar på svensk romanis utveckling fram till idag så väger jag in ett holistisk perspektiv. Jag tar hänsyn till hur våra förfäder har levt. I vilka miljöer. Hur många man levde tillsammans. Var man levde. Hur det samtida Sverige såg ut och inte minst den lagstiftning som rådde. Allt påverkade dem - och deras romani.

Jag har ofta samtal runt romani med flera seriösa forskare och jag tycker mig ofta skönja en ganska anmärkningsvärd uppfattning om oss resande och vår svenska romani. Det finns en, oftast outtalad, men ganska vida spridd uppfattning om att vi, svenska resande, skulle härröra från två skilda grupper som blandat sig och blivit en. Den avgörande markören tycks vara vår form av romani. Vilken den andra gruppen skulle vara är dock höljt i dunkel.

Genom dagens omfattande genealogiska forskning har vi unika möjligheter att faktiskt få svar på många frågor. Vi kan faktiskt få en bild av hur våra förfäder levde redan från 1700-talets början. Bara det är fantastiskt i sig. Med hjälp av med den modernas DNA-tekniken kan vi idag också styrka gamla teorier genom de direkta genetiska kopplingar som finns till personer ur andra s.k. romska grupper. I den genealogiska forskningen, såväl som genom kartläggning av olika personers DNA, kan vi konstatera att det visst funnit ett visst inflöde av enstaka utomstående personer. Se Drabbrikan nr 6. De. Har då tagits upp i resande-miljön och med största sannolikhet anammat kultur och språk. Varken källforskning eller DNA-jämförelser styrker att någon annan grupp förekommit och blandat sig med våra resandeanfäder. Det står inte ens att finna något som pekar på att en sådan annan grupp ens existerat i det historiska Sverige. Därför måste sådana antagandena avvisas som rena fantasier. Vad är då anledningarna till att språket förändrats som det gjort?

Genom en mängd källor kan vi konstatera att flera svenska städer hade ett betydande antal av våra förfäder bosatta redan från 1600-talets sista hälft. Det är fullt rimligt att tänka sig att de talade romani sinsemellan, vilket många samtida källor också styrker. I en sådan miljö kan språket både fortleva och utvecklas. Under samma period var många av våra förfäder soldater och bodde kanske i något av landets många rusthåll, rote- eller båtsmanstorp. Det är rimligt att tänka sig att deras förutsättningar för att kunna tala och utveckla sin romani inte var att jämföra med de statsboende personerna där antalet talare var högre. Historiska källor påvisar att man besökte varann med hög frekvens och då kan man utgå från att man talade romani med varann, åtminstone delvis. Annars skulle vi helt enkelt inte haft kvar något av språket idag. Det är alltså fullt rimligt att tänka sig att man hade olika förutsättningar för att använda sig av romani i sin vardag redan då. Man var också givetvis tvåspråkig och majoritetssamhället var källan till ens försörjning. Möjligheterna att upprätthålla språket har också skiftat genom historien och den yttre påverkan har påverkat språkbruket markant. En intressant sak är att det

nästintill är helt omöjligt att hålla isär två olika språk och deras strukturer över tid.

Enligt Kenneth Hyltenstam, professor i tvåspråkighet, utvecklas språk främst genom barn som under sin uppväxt använder språket tillsammans med andra barn. Barn och unga säkerställer också språkets fortlevnad och att ungdomar förändrar språket känner vi alla igen. Språk är dynamiska och förändras konstant, vilket blir tydligt om man ser på en gammal film, lyssnar på en gammal ljudupptagning eller läser en gammal bok. Liksom andra språk har romani i Sverige förändrats sedan det första gången talades här för omkring 500 år sedan. Dock ofantligt mycket mer än många andra språk. Varför har romani förändrats som det gjort?

Om jag utgår från samtida källor så kan jag konstatera att det fanns många olika romani-talande släkter, familjegrupperingar eller klaner i samtida Sverige runt år 1700. I samtida källor framgår en klar bild av att vissa av dem hade samröre med varann och man kanske rentav var släkt. Några familjer förefaller ha varit ganska ganska åtskilda från andra. Förvisso fanns en mängd sammanhang där de kom i kontakt med varann, men inga svenska kända källor pekar på att något släktskap skulle finnas. Sedan kan man ju ändå ha haft släktskap från en tid innan man kom till Sverige. Att man talade romani med varann är säkert. Det återges nämligen i en mängd samtida källor. Huruvida man talade samma varietet eller dialekt får förbli osagt. Inom lingvistik finns en tes om att romani chibs idag många olika varieteter och dialekter först började att utvecklas eller tog fart från 1600-talet.

Om man tittar på Sverige och 1600-talet så stiftades ett flertal lagar och förordningar där "tattare", och senare även "zigenare" som då var ett synonymt begrepp, uttryckligen nämndes. Lagarna syftade till att dessa personer skulle deporteras, bosättas eller enrulleras vid krigsmakten. Under 1700-talet fortsatte man i olika omgångar med att stifta lagar och förordningar med samma andemening. Även kroppsstraff, som spöstraff och straffarbete förekom. Hur det direkt påverkade romanin är svårt att säga, men trots att många blev straffade levde också väldigt många ostraffade. En sak är dock klar - möjligheterna för en att tala romani skiljde sig markant mellan olika kontexter. Från 1700-talets slut kom inskränkningar för

resande sällskap, som inte fick bestå av fler än 6 personer. Under 1800-talets första hälft åtstramades lagstiftningen ytterligare och de tidigare spöstraffen försvann successivt. Under perioden genomfördes fängelsereformer och ytterligare lagar stiftades i syfte till att hålla folk på en och samma plats. 1822 förbjöds tillverkare av glas-, keramik- och järnvaror att utfärda respass till "tattare". Den absoluta majoriteten av våra förfäder levde då av att resa kring och sälja just sådana varor. Passlöst kringstrykande och andra lagöverträdelser medförde att majoriteten av landet vuxna resande fängslades. Familjer splittrades och ett väldigt stort antal barn blev lämnade "vind för våg".

Det är inte svårt att föreställa sig att barnen som tappat banden med sina familjer även tappade romani-språket, åtminstone delvis. Genom bevarade uppteckningar går det att utläsa att grammatiken i språket förändrades radikalt under 1800-talet. Sannolikt slog förändringen igenom på bara en eller två generationer och skedde genom de barn som inte kunde tala romani till vardags med sina föräldrar och andra barn. En stor del av ordstammen överlevde, grammatiken man lär sig som barn gick till stor del förlorad. Enstaka släkter lyckades bibehålla en äldre form av "djup-romani" som man talade internt i ytterligare några generationer och åtminstone en del av de som föddes under 1900-talets första årtionden behärskade denna "djup-romani". När antalet talare tillsammans med språkbruket minskade så övergavs "djup-romanin" och en enklare allmänt vedertagen form av svensk romani överlevde. Den form som sammanflätats med det svenska språket.

Svensk romani klassificeras som para-romani och övriga former av para-romani har historiskt talats i Storbritannien och på den iberiska halvön. Idag är formerna nästan helt borta och deras respektive utveckling påminner mycket om vår romanis utveckling. Dock känner jag inte till några teorier om att de blandat sig med andra grupper även där. Så frågan är om den svenska romanins utveckling kan anses vara en naturlig utveckling i förhållande till den utveckling som romani genomgått i andra kontexter och länder. Om så är fallet, eller inte, ska jag försöka att reda ut framöver.

/ Jon Pettersson

Resandeflickan i sovjetiska tidningen Pravda

År 1961 utlyste den sovjetiska tidningen Pravda en fototävling. Många bidrag skickades in, varav ett kom från en svensk resande - Tore Lindberg från Helsingborg. Namnet är sannolikt okänt för våra yngre läsare, liksom norrut från Jönköpings-trakten räknat.

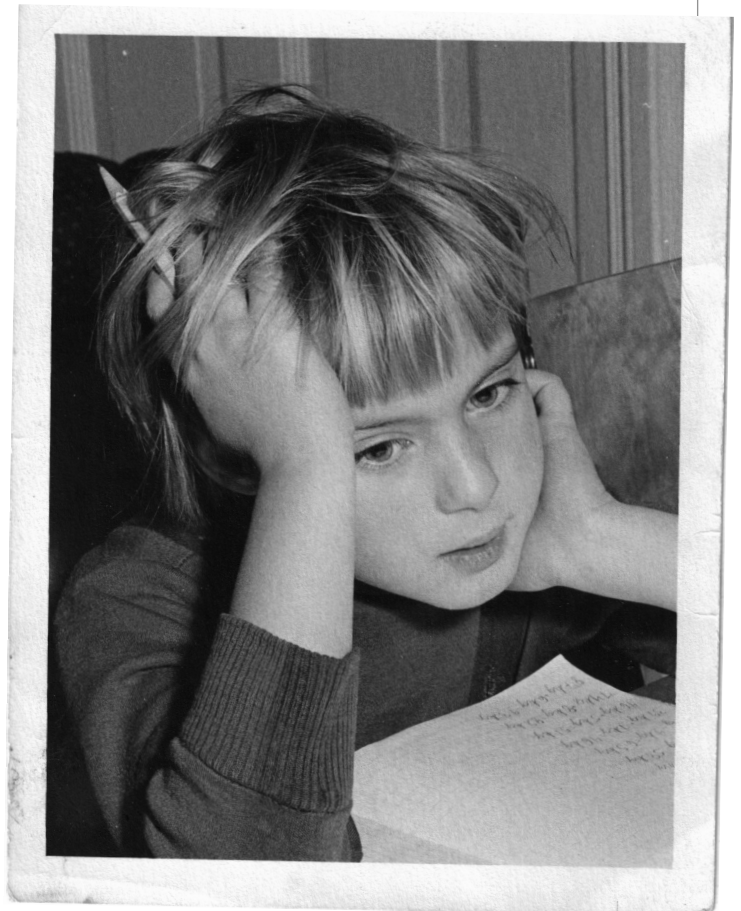
Tore föddes 1925 i småländska Vetlanda. Under sina första månader i livet bodde han hos sina farföräldrar Oskar och Hilma på Östra torget i Jönköping. Sex månader gammal kom Tore till Helsingborg, enligt honom själv i en sockerlåda som surrats fast på pakethållaren på moderns cykel. Han växte därefter upp i den resande-täta stadsdelen Valhalla i Helsingborg och kom att leva i området fram till sin bortgång.

Tores liv var händelserikt i många avseenden. Som ung pojk fick han följa med sin far och delta i familjens försörjning. De sålde allt från borstar, till ved och potatis. De samlade också skrot, lump och glas. Ja, de gjorde allt de kunde för att försörja sig. Redan i 10-11 års ålder sålde Tore tidningar på tåget mellan Helsingborg och Kristianstad. Arbetet fick dock ett abrupt slut då en konduktör sett honom samla ihop tidningar som resenärer lämnat efter sig och sålt dem ytterligare en gång. Tillika till fullpris. Avskedet innehöll en rungande örfil, berättade han själv.

Tore var en magnifik dragspelare och en gång kom han på tredjeplats i ett sydsvenska mästerskap. Han var också ett stående inslag på Kiviks marknad med sitt dragspel. Marknaden var en samlingsplats där många resandes samlades. De som besökte marknaden i äldre dagar brukade säga - Det fanns inte en resande i södra Sverige som inte kände Tore, eller som han kände. Sådant hör man inte längre.

Här vill vi understryka att sällskapet i sig är helt opolitiska och att vi berättar en historia om en person.

I Helsingborg var Tore välkänd inom vänsterrörelsen och sade själv med stolthet att han var kommunist. Till skillnad från många av hans släktingar, och andra resandes för den delen, så var han politiskt engagerad. Anledningen till hans engagemang kunde kopplas till en händelse som Tore råkade ut för

Privat foto: Hemläxor

under 40-talet, när han en dag besökt några resande på Stattena, i de norra delarna av Helsingborg. På vägen hem till Valhalla, i stadens södra delar, var han tvungen att byta spårvagn. På den tiden betalade man konduktören när man gick av och när Tore skulle betala var hans jackfickor tomma. Långt senare visade det sig att mynten hade rullat ur ett hål och i fodret.

Konduktören sade: "Jaha, så du kan inte betala? Det kan jag nog tänka mig för jag känner väl igen dig. Du är en av de där satans "tattrajävlarna" från Valhalla. Om du inte betalar så tillkallar jag polis." Högljudda diskussioner uppstod och Tore hoppade ur spårvagnen utan att betala, vilket resulterade i att konduktören följde efter Tore och grep tag i honom medan han blåste i sin visselpipa. Allt till ett mässande av "tattrajävel". Konduktören möttes till slut av en rak höger från Tore, som fått nog av förolämpningarna.

Samtidigt uppenbarade sig en poliskonstapel. Han anhölls och placerades i rådhusets källare. Där blev han "tillrättvisad" av poliser i ett par dagar. Därefter blev han utlotsad ur rådhuset och sattes han i en bil. Färden gick norrut, flera mil från Helsingborg, och slutade i ett interneringsläger.

Var i Småland eller i Halland, han varit visste han inte med säkerhet. De övriga internerna visade sig till största del vara fackföreningsfolk och kommunister. Tore var själv helt ointresserad av politik, men det som förbrillade honom var att de övriga hade internerats för sin politiska syn och ingen bemötte honom illa för att han "tattare". Han lärde sig nu om en värld så olik den han kände. Interneringen kom att utgöra startskottet för ett långt liv med ett starkt politiskt engagemang och en kamp mot vad han såg som orättvisor.

Tore var mångsysslare och försörjde sin familj genom allt från konsthandel till hantverksarbeten, men hans absoluta favoritsyssla var fotografering. Redan på 50-talet startade han en fotofirma som han drev fram till 90-talet, främst med inriktning på skolfotografering.

Privat foto: Tore Lindberg

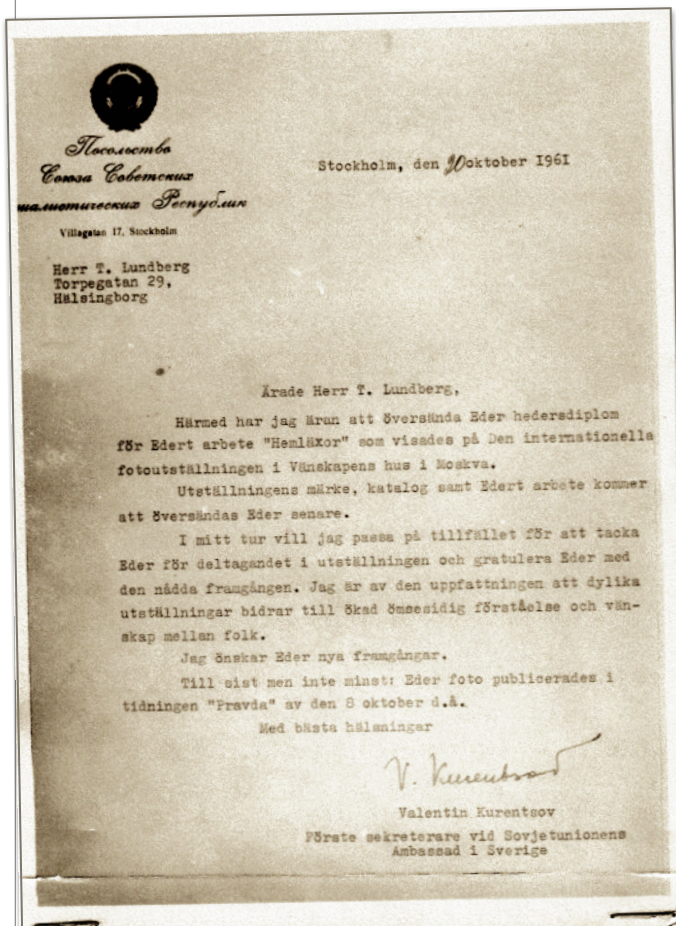
Tore tog mängder med fotografier och på allt möjligt. När han år 1961 hörde talas om att man utlyste en stor fototävling i Sovjetunionen beslutade han sig för att skicka in ett tävlingsbidrag. Han tog många bilder och valde till slut ut sitt tävlingsbidrag, som han kallade "Hemläxor". Fotot föreställer hans då 10 år gamla dotter Gun som gör sina läxor vid familjens köksbord hemma på Torpgatan 29, som låg på Valhalla i Helsingborg. Vi känner inte till om fotot vann fototävlingen eller inte. Det som vi idag känner till är att Tore mottog ett högtidligt tackbrev från den sovjetiska ambassaden i Stockholm som tack för hans bidrag. Att bli adresserad i sådan ton var inte vanligt för en resande i 60-talets Sverige.

För oss är det oerhört spännande att höra om resande som figurerat i sammanhang där man kanske inte direkt kan föreställa sig dem. Som att mitt under det "kalla kriget" se en 10-årig svensk resandeflicka försjunken i sina hemläxor i Pravda. Att hans foto ställts ut i Moskva var något Tore själv talade med stolthet om.

Enligt det brev Tore fick från den Sovjetiska ambassaden den 20 oktober 1961 blev fotot "Hemläxor" först utställt vid vänskapens hus i Moskva för att sedan publiceras i tidningen Pravda den 8 oktober 1961. Utan framgång har vi sökt att kunna finna en digital kopia av tidningsutgåvan.

Tore Lindberg somnade in den 12 januari 2018

/Styrelsen

Privat fotokopia av brev från Sovjets ambassad

Frantzwagner Sällskapet

Om oss

Vi stiftades 2013 i Helsingborg av ättlingar till Peter Frantzwagner/Frenswegener, som invandrade till Sverige via Danmark och Skåne under slutet på 1600-talet. Många av dagens resande, eller romanifolk, är på något sätt ättling till Frantzwagner och hans närmsta familj.

Vi verkar för att vi resande, såsom egen grupp inom den nationella minoriteten romer, ska ges möjlighet att åtnjuta våra språkliga och kulturella rättigheter. Rättigheter som vi har genom Europarådets ramkonvention om skydd för minoriteter, den Europeiska stadgan om landsdels- och minoritetsspråk samt den nationella minoritetslagstiftningen.

Vi verkar för att bevara och revitalisera det språkliga och kulturella arvet från våra förfäder.

Vi verkar för att bevara och sprida en nyanserad och rättvisande bild av vår historia.

Vi verkar för allas lika värde och mot diskriminering.

www.frantzwagner.org

Följ oss på Facebook! - [Facebook.com/frantzwagnerkettanepa](https://www.facebook.com/frantzwagnerkettanepa)

Vi är en öppen organisation och vi har två former av medlemskap. Som ordinarie medlem innehar man rösträtt och är samtidigt förpliktad att delta i organisationens verksamhet aktivt, i enlighet med våra stadgar. Ansökan om ordinarie medlemskap skickas till info@frantzwagner.org tillsammans med referenser samt en förklaring i på vilket sätt man kan verka inom organisationens verksamhet. Styrelsen behandlar ansökan och beslutar ensam om vem som antas såsom ordinarie medlem. För ordinarie medlem erfordras personuppgifter samt e-postadress. Uppgifterna behandlas enligt PUL. Medlemsavgift för ordinarie medlem är 100 kr per person och år. BG: 278-9972

Som stödmedlem saknar man förpliktelser att delta inom organisationens verksamhet, såväl som rösträtt. Ett stödmedlemskap kostar 100 kr per person, eller 200 kr per familj, och år. För stödmedlem behövs endast namn och e-postadress, för utskick per e-post. BG: 278-9972